
MLADEN KALPIĆ

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka – Odsek za
novinarstvo i komunikologiju, Beograd

UDK 316.75:791.4(73)
791.43:32.019.52(73)

TARZAN I JAMES BOND

NOSEĆI STUBOVI KULTURNE INDUSTRIJE I NJIHOVA MEDIJSKA ETIKA

Apstrakt: *Ovaj tekst, uz pregledne tabele i detaljne sineastičke natuknice, taksativno i medijski iscrpno iz hit filma u film prikazuje čitav arsenal pobožne etičnosti kojom emaniraju Tarzan i njegova životna drugarica, kao i obimnu pop kulturnu trajektoriju pseudomačističkog odnosa James Bonda prema njegovim partnerkama na velikom ekranu u zadnjih 48 godina, stavljajući ga u socio-politički kontekst vremena u kome je ovaj „Brit agit prop“ akcioni krimi serijal nastajao i stavlja ga u kontrast sa filmskim simbolom mita bele dominacije Afrikom – Tarzanom, posve drukčijim i na ličnom planu neuporedivo sretnijim „papučić“ herojem ekonomske krize 30-ih godina, kao nezaobilaznom, vrlo intrigantnom predmetu proučavanja kako multimedijalnih i etičkih, tako i samih ženskih studija.*

Cljučne reči: *mediji, etika, pop kultura, politika, James Bond, Tarzan, Jane, ženske studije*

*Umgawa!*¹

*Filmski kreativni sektor: konture novog modela
razvoja kod starih heroja sa filmskog platna*

Filmovi su kao tranzitni instrumenti kulturne politike u funkciji razvoja kulturnih industrija društvene odgovornosti kao jedna od determinanti razvoja kreativnog sektora: iskustvo Holywooda kao kompanije koja vrši opšte visoko obrazovanje u interakciji krea-

¹ Fonetski se izgovara kao „ANGAVA!“

tivnih infrastruktura, uz koncept kreativnih obrazaca ponašanja iz ekonomske perspektive. Studija daje dva reprezentativna slučaja „heroja s 1000 lica“ i odgovara na pitanje ko je junak informaciono-tehnološke ere 21. veka. Još je Sergej Mihajlovič Ezejnšajn (1898-1948), najveći podvižnik sovjetske kinematografije, posmatrao film kao mašinu, preuzimajući za njega iz industrije termin *montaža*. Kulturne industrije akumuliraju kapital u sliku i prodaju nam mitsko putem filma, medijskom ekonomijom štancovane obrasce za uobrućenje naše mašte.

„Najjače žensko oružje je muška imaginacija“ kaže tako mudro Maureen O’Sullivan u crno belom filmu „Tarzan And His Mate“. To se na primeru njene oskudno odevene uloge života jasno i vidi. Isto kao što je publika naterala Arthur Conan Doylea da oživi Sherlock Holmesa taman kad je mislio da ga se zauvek otarasio bacivši ga u Reinbachshki vodopad, tako su i Edgara Risa Burroughsa njegovi čitaoci naterali da Tarzanu ipak nađe drugaricu – za stalno. „Koristim ovu priliku da Vam kažem koliko sam bila razočarana krajem „*TARZANA čoveka-majmuna*.“ Junakov stav mi izgleda neobjašnjiv, budući da mu je poznato da ga njegova izabranica voli, i da je njen verenik po svemu ispravna ličnost. Ali, da li je u redu ostaviti ga u uverenju da može računati na ljubav svoje supruge?“² pisala je Berouzu čitateljka iz Londona nakon što je iz romana u nastavcima časopisa „All Story“ shvatila da na kraju njegov dečak iz džungle neće odjahati u sumrak (na slonu) sa svojom dragom Jane u naručju. Zato se, za razliku od originalne, podilazeći ukusu publike, skoro sve potonje priče i filmovi na tar-zan³ zen temu fokusiraju upravo na njihov idiličan život u džungli kao ponovo pronađenom u Edenskom vrtu.

Čuvena zoološkinja Jane Godal je tvrdila da je počela da se bavi izučavanjem majmuna u prirodi samo zato da bi zadovoljila svoju dečju fantaziju i bila Tarzanu bolja Džejn od svoje fiktivne filmske imenjakinje. Kako su Johnny Weissmuller (1904-1984) i O’Salivenova zajedno igrali ovaj uzorni medijski par uzastopno, čak u šest filmova, najlakše je na njihovom primeru zapaziti šta se tu zbiva u etičkom smislu. MGM

² Navod iz specijalnog broja *Pegaza* br. 5 strana 52.

³ Tar Zan – znači bela koža (white man).

1932. snima prvi „Tarzan The Ape Man“ u kome radnja počinje upravo sa dolaskom mlade Jane iz Londonijuma na crni kontinent, dok se glavni i naslovni muški lik Tarzan tek krikom čuje posle dvadesetog minuta a pojavljuje glavom i bez brade nakon tridesetog. Jane dolazi u Afriku da „sadi papriku“⁴ za svojim ocem Jamesom Parkerom kome je fiks-ideja da pronade groblje slonova zbog bjelokosti u tabu urođeničkoj zoni najdublje prašume. Na elektri-sana⁵ Jane očigledno odavno bez nadzora žive majke, svoga oca sve vreme naziva DARLING i ležerno pred njim izvodi striptiz, od koga je njemu očigledno neprijatno. Uz to, afirmišući dalje tekovine borbe Klare Cetkin za prava lepšeg pola, Jane Parker demonstrira i veštinu nepogrešivog strelca pucajući precizno u šesir jednog od prisutnih. Izlazak iz edipalne faze junakinje se odigrava tako što Janein otac podleže rani na groblju slonova i tu biva i pokopan. Parkerova Tarzanu poklanja očev amulet „ALWAYS“ a potom i sebe za drugaricu. Pre susreta s Tarzanom, Jane s ocem i ekipom dolazi u sukob sa Setovim simbolima – nilskim konjima.⁶ Ipak potom, Tarzanu, u prva dva filma, nilski konj spasava život, što bi moglo značiti da upravo on održava balans i pozitivnih i negativnih sila prirode koje ga cene baš zbog toga.

U drugom filmu, „Tarzan And His Mate“, iz 1934, glavni sukob moralnih protagonista je sa lavovima, simbolima same producentske kuće MGM – dakle donekle reklama u reklami za samoreklamu. Martin, novi neetični Janein zavodnik, koji se s njom ljubi na početku uz muziku s gramofona i Janein udvarač iz prvog filma, koji joj donosi skupe haljine u džunglu, bivaju na kraju pojedeni od strane lavova kao moralne vertikale iz prirode, tako da i ove životinje doprinose *ja Tarzan a ti Džejn*⁷ romansi. Fenomenalna umetnička scena podvodnog baleta s nagom Jane u

⁴ Minja i Ršum LP RTB 1977.

⁵ Misli se na Elektrin kompleks.

⁶ Nilski konj (hipopotam) opustošio bi ili pojeo deo žetve, pa su Egipćani verovali da je on „ogledanje negativnih sila na ovome svetu... Kao čovekov neprijatelj, bio je posvećen Setu, opakom“. U starom zavetu (Jov, 40, 15) nilski konj, pod imenom Behemont, simbolizuje „životinjsku silu koju je Bog savladao, ali je čovek ne može ukrotiti“. Gerebran A., Ševalije Ž., *Rečnik simbola*, Novi Sad 2004. Str 606–607.

⁷ Naslov jednog od najvećih hitova Borisa Bizetića i njegovih kontrakulturnih aktivista iz po-mo benda *Rokeri s Moravu*.

drugom filmu ima vidan uticaj na potom standardizovane James Bond špice Maruricea Bindera⁸ s plutajućim nagim leptoticama (najviše za film „Thunderball“); kod nas je ona na TV programu redovno bila cenzurisana, za razliku od *queer momenta* sa slugom koji staje dvaput na sapun i upada u kadu u kojoj se Martin kupa, pričajući kako je žene posve lako osvojiti kada pri sebi imaš novca. Eto gde je Tony Montana pokupio svoju životnu filozofiju.

U trećem filmu, „Tarzan Escapes“, iz 1936, negativac koji narušava idilu Edenskog vrta je opet korumpirani avanturista sa tankim brčićima. Ovog negativca što želi da proda ubavu Džejn i sestru joj u roblje, a Tarzana mučki strpa u kavez, na kraju biva pravedno pojedena od mutiranih iguana iz živog blata. Pored ovih nadasve fantazmičkih bića, u filmu se na početku pojavljuje i dalji rođak ptice dodo. Vidimo ga ponovo i u petom delu serijala. Izuzetno je čudan i neetičan način ophođenja prema životinjama u pojedinim segmentima trećeg filma: npr. Janeina sestričina se oduševi malim lavićima i stane da ih mazi, njihova majka lavica, koja kreće da zaštiti mladunce, od nje biva ubijena istog trena; Rita Parker potom odlazi sa lica mesta ne brinući o tome što će slatki lavići sad posve sigurno uginuti bez lavičine nege. U prvom filmu krokodil samo juri Tarzana kroz vodu, a u drugom se bore prsa u prsa prsno, dok u trećem imamo ponovljenu scenu iz drugog filma kad Tarzan spasava zalutalo lane da ne bi dospelo na krokodilski meni. U petom filmu imamo identične ponovljene kadrove (sveti Đorđe ubija zmaja) obračuna s krokodilom, kad Tarzan prevrće čamce ratobornog plemena Đakoni.

U serijalu pored Jane postoji i životinjski glavni ženski lik – Majmunica Cheetah. Cheetah iz drugog filma je beba Cheeta iz prvog, koja gine u borbi s nosorogom da bi zaštitila Jane. Kako Jane ima vrlo oskudan kostim u drugom filmu o Tarzanu, možete videti preteču *interogation* scene sa Sharon Stone, kad Maureen čučne da trenjem grančica zapali vatru među lavovima. U trećem filmu Jane i Tarzan ne žive više u jazbini pri majmunskoj tazbini već imaju pravi mali rajski letnjikovac – hacijendu na drvetu sa uradi sam

⁸ Kalpić M., *Estetska i medijska analiza muzičkih video spotova*, doktorska disertacija, FPN 2009, str. 83-92.

ventilatorom, liftom, vodovodom i kanalizacijom. Jedan od članova safarija koji im dolazi u posetu pita Tarzana kraj crpke za vodu „Is all this out of your head? I mean idea – not water“ na šta mu ovaj odgovara „Water“. Na prostodušnosti ovog lika kao da se uvek insistira. On gotovo da čini dobro prosto zato što je isuviše glup za neko proračunato zlo. Dakle, potpuno suprotno od perfidnih kvaliteta kojima odiše i privlači James Bond. Tarzana u drugom filmu privlači gramofon više nego da sazna šta se dešava s Martinom i Jane uz vinilnu muziku.⁹ Kao da su pravo ovaploćenje jednog uzornijeg edenskog para koji zapada u probleme zbog svoje naivnosti, ali ih Bog uvek spase jer poštuje to što ne žele da jedu plodove sa drveta spoznanja¹⁰ već radije prave ljuljašku na njemu. U trećem delu, Parkerova mu opet iz svoje naivno lakoverne prostodušnosti napravi zvrčku i gospodar džungle u strahu da ne izgubi njenu naklonost takođe naivno naseda na trik da uđe u kavez zato što ona (kako ga beskrupulozni negativci uveravaju) to navodno od njega želi. (Paralela Tarzana i Jane sa George Lucasovim mučeničkim roditeljskim „Star Wars“ parom Anakin/Amidala više je nego upadljiva.) Slične, gotovo fatalne zvrčke pravi mu Jane i u sledeća dva filma. Ipak, on joj redovno prelazi baš uvek preko svega. Poprilično nemušti Tarzan kroz ceo Weissmullerov serijal koristi reč UMGAWA kad god zahteva od životinja da nešto urade, tako da bismo ovu reč mogli prevesti negde između AJDE BRE i JUST DO IT. Komanda za UNDO je samo „GAWA“. Slonovi¹¹ spasavaju stvar i u prvom i u drugom

⁹ Martin je na samom početku filma demonstrirao već jednom svoje zavodničke sposobnosti, potom mu Jane pri prvom susretu halapljivo isisava krv iz ruke da se ne bi jadan inficirao.

¹⁰ Čovjek u raj. Božja zapovjed. Stvaranje žene: brak. 3. Prvi grijeh, prokletstvo i prvo obricanje Prva knjiga Mojsijeva str 2. Biblija ili Sveto pismo Staroga i Novoga zaveta – Đuro Daničić / Vuk Stef. Karadžić, *CROATIAN BIBLE 043*, Ljubljana 1984.

¹¹ Slona jašu kraljevi, a pre svih Indra, nebeski kralj. On simbolizuje krajevsku moć. Slon je Šivino ime, kad ovaj obavlja suverenske funkcije. Slon podseća i na sliku Ganeše, simbola spoznaje. Gaja slon je alfa i omega. Kraljica Maja začela je Budu sa slonićem... Na Tibetu slon ima ulogu životinje na kojoj počiva svet – svemir počiva na slonovoj kičmi. Prema Aristotelu, on je obeležje čednosti, jer slon dok je slonica noseća ne prilazi niti njoj niti drugoj partnerki. Bakrorezi iz XVII veka prikazuju slona u borbi sa veprom kao stidljivost u borbi sa pohotom. Gerebran A., Ševalije Ž., *Rečnik simbola*, Novi Sad 2004, str 843-845.

filmu. U trećem oslobađaju Weissmullera iz kaveza, a u četvrtom iz vratolomne provalije, te potom razvale selo u kom su Jane i njen posvojenik Boy zarobljeni.

Za razliku od Filmation crtane serije u kojoj svake nedelje nova zgodna devojka ušetava u džunglu kao u egzotičan bar Ricka iz „Casablance“, u ovih šest crno-belih filmova se potencira to da Tarzan ama baš nikad nije video¹² ženu u životu pre Jane. (A crne urođenice?!) Drugu je video tek u dvadeset petom minutu trećeg filma, kada je prvoj donela vest o nasledstvu. Ta druga žena je bila Rita Parker. Tarzan joj upada u šator i grabi je za kosu kao da hoće da mu na silu izvrši felacio, a ona na to nemo ćuti. Tek kad božji stvor ovaj izađe iz šatora i ona shvati da od silovanja neće biti ništa, *lovely Rita* počne da vrišti. Izazovi nemorala uvek ovde dolaze iz civilizacije u prirodu, a ne obratno. Jane objašnjava Riti da je prvo najbliže pleme udaljeno od njih čitav dan safarijem. Tek u petom filmu vidimo jednu crnu urođenicu iz plemena Ubonga (i njenu staru babu), ali ova odmah potom umire od kakve zaraze. Ipak, kako je serijal odmicao, kroz novije vreme Weissmullerov striktno monogamni Tarzan sve više zapada u šaroliko žensko društvo:¹³ *Tarzan and Leopard Woman*, *Tarzan and Amazons*, *Tarzan and Mermaids*¹⁴ (ali je sve to u filmovima snimanim za firmu RKO, a ne MGM).

U četvrtom filmu, „*Tarzan Finds A Son*“, iz 1939, Tarzanu i Jane pada dete s neba. Naime, Parkerova ne zatrudni već ga nađu „u kupusu“, u olupini srušenog aviona. Tako umesto banalne priče o paru koji ima divlje odnose u divljini, nakon čega dobija dete, dobijamo znatno suptilniju mitološku priču o bezgrešnom začeću i svetoj porodici (Jesus, Mary and Joseph) u rajskom vrtu. Mališa s Shirley Temple lok-

¹² (biblijski *poznao*)

¹³ Gotovo isto se u tom periodu događalo i sa Alex Raymondovim strip junakom Ripom Kirbyem koji je od svoje prvobitne monogamne veze sa Honey Dorian, zbog koje ignoriše fatalnu Pagan Lee, postao pravi playboy u stilu Jamesa Bonda. Ripa Kirbyja je kod nas najviše objavljivala Novosadska STRIPO-TEKA; vidi epizode: Prvi slučaj, Opasna formula, Obračun sa Menglerom, Ucenjivač, Slučaj Gejlord, Kuća lutaka (1946-1947) u kontrastu kasnijih epizoda, nakon 1953, a naročito tokom 70-ih, pod perom John Prenticea.

¹⁴ U ovom filmu će se u Tarzan serijalu pojaviti i nulta Bond girl iz TV filma *Casino Royale* (iz 1953) – Linda Christian.

nicama, kome daju ime Boy (Dečak), sin je Richarda Lancinga, omiljenog rođaka Lorda Graystokea. Po ovoj filmskoj verziji, dakle, za razliku od originalne knjiške, Lord Graystoke nije sam Tarzan već tek njegov adoptirani sin. Neetično krajnje, pohlepni rođak i rođaka Lancing, koji dolaze pet godina kasnije iz Londona da pošto-poto preuzmu starateljstvo nad njim samo radi njegovog novca, na kraju priče ipak ne bivaju kažnjeni, već ostaju živi i zdravi da sami krcaku nasledstvo. Jane koja je ponovo u svojoj naivnosti mučki izdala Tarzana (ovaj put ostavivši ga u jami), zbog dve lepe reči došljaka, iskupljuje se tako što se baca pod urođeničko koplje da zaštiti Boya. Tarzan okreće drugi obraz i ponovo k sebi prima ovu verolomnu ranjenicu. U sva četiri filma ne vidi se ni jedna jedina žena iz plemena Gaboni i Zambeli, koji nastanjuju Tarzanov domen, a u petom ni jedna iz plemena zlih Đakona. U petom filmu, „Tarzans Secret Treasure“, iz 1941, Tarzan se po prvi put direktno susreće sa sedmom umetnošću. Safari antropolog mu pušta film o modernim prevoznim sredstvima. Na platnu dominiraju lokomotive kao omaž Lumierovom prvencu, „Ulasku voza u stanicu“ iz 1895. Jane, odajući svoje religiozne nazore, kaže Boyu „Say your prayers and go to sleep“ dok jedan veseljak iz ekspedicije kaže za Tarzana da je „Good Christian“. U ovom delu serijala vidimo i kako Tarzanu ne prija alkohol, nakon čega mu jedan od članova safarija kaže da to znači da sigurno nije irskog porekla. Negativac iz ove ekspedicije ponovo ima tanke brčiče. Ovog podlog nevaljalca, pohlepnog na planinu zlata na Tarzanovom „ranču“, na kraju, po prirodnoj pravdi, rastrgnu krokodili. Veseli Irac iz ekspedicije koji je pomogao Tarzanu protiv zlatokradice na rastanku od njega dobija punu korpu zlata. Poput BrAndeline,¹⁵ Tarzan i Džejn u ovom filmu usvajaju i jedno malo crnče - Tambu. U sledećem nastavku njega više ne vidimo. Ipak, radi kontinuiteta, slonče Bully iz Tambinog filma reprizira svoju rolu.

Šesto sineastičko ostvarenje, „Tarzan’s New York Adventure“, iz 1942, kako mu i sam naslov kaže, dovodi našeg Džudžu-mena iz džungle u još direktniji moralno-etički konflikt sa civilizacijom, i to na nje-

¹⁵ Brad Pitt – Angelina Jolie, medijski par koji danas najviše promoviše usvajanje dece svojim primerom.

nom terenu. Misleći da su Tarzan i Jane poginuli u požaru koji su izazvali navek ratoborni crni urođenici, Đakoni, beli lovci na lavove odvođe Boya u New York da bi radio akrobacije sa životinjama u cirkusu. Tarzan i Jane polaze za njim čak u Ameriku da ga nađu. Svoju kartu kupuju zlatom sa dna jezera u kom se kupaju. Potom naručuju da im se sašiju odela. Tu vidimo sićušne Kineze kako s mukom uzimaju meru gorostasnom Weissmulleru, poput „geometra iz Segedina što se onesvestio na pola premeravanja“. ¹⁶ U New Yorku, dok Tarzan ispušta svoj *primal scream* krik u tuš kabini, majmunica Cheeta zavatlava crnca preko telefona, a ovaj Afroamerikanac se tad majmunu obraća sa „Coloured boy“. Isto toliko daleko od političke korektnosti, Tarzan videvši Afroamerikanca u New Yorku komentariše „Jaconi tribe – make him wear cloath too“. ¹⁷ Tarzan čuvši jazz na radiju kaže : „Ratni bubnjevi!“, a za tercu operске pevačice „Woman sick – cries for Whitch Doctor!“ ¹⁸ Jane mu na to uzvrća da bi bio dobar kritičar. Sledeći Boyev trag njih dvoje ulaze u noćni bar MOONBEAM u kom devojka pilota koji ga je dovezao u Ameriku peva istu pesmu koju će Marilyn Monroe proslaviti u „Some Like It Hot“, *I'M Thru With Love*. I pored njene potencirane scenske zavodljivosti, Tarzan ne pokazuje ama baš ikakav interes za nju. U sudnici, gde se nateže oko starateljstva nad oduzetim Boyem, pitaju Tarzana da li je ikad čitao Shakespearovog „Hamleta“, na šta on odgovara da je čitao životinjske tragove. Istoriju etike kao filofske nauke do kraja prosvetiteljstva sumira u sudnici sa: „U džungli čovek ubije zlu životinju, a u civilizaciji ljudi ubiju dobrog čoveka“. Kada ga teraju da se zakune nad Biblijom da će govoriti istinu on na to samo uzvratu „Tarzan uvek govori istinu“. (Isti moto ima i Superman u filmu iz 1978.) Jane ovde ponovo gotovo pogubno ugrozi celu Tarzanovu akciju zato što pod zakletvom prizna na sudu da traženo dete nije njihovo. Tarzan joj naravno opet sve istog trena oprosti: „Jane ne mora da bude hrabra. Jane lepa. Jane dobra.“ Iako daleko od Afrike, slonovi i u ovom filmu donose odlučujuću pre-

¹⁶ Citat iz Đ. Balaševićeve satirične pesme „Ljubio sam snašu na salašu,“, izdate kao singl za Jugoton 70-ih.

¹⁷ „I ovog iz (ljudoždarskog) plemena đakoni su naterali da se obuče.“

¹⁸ „Žena je bolesna pa zove vraća.“

vagu u korist dobra. Ovoga puta to su američki cirkuski slonovi. Oni pomažu Tarzanu, koji pravi vratomije na Brooklinskom mostu, protiv krimi otmičara njegovog usvojenog klinca. Nakon što sudija kao strasni ribolovac donese presudu u korist postmodernog edenskog para, svi se srećno vrata u džunglu, gde Cheeta, držeći vakelu slonovima, bezbrižno imitira sudiju s čekićem.

Nakon ove avanture na dokovima New Yorka slede dve, shodno ratnom vremenu, *agit prop* solističke¹⁹ skaske o borbi rusooovskog gospodara džungle sa nacistima (Tarzan Triumphs / Desert Mystery). U ova dva filma Jane odlazi u bombardovani London da pomaže ranjenicima, ostavljajući Tarzana i Boya bez ženske ruke. Ovu prazninu vrlo brzo i uspešno popunjava izvesna Zandra iz, u džungli skrivenog, grada Polandrija. Shvatate dnevno-političku paralelu POLANDRIJA – POLAND (Poljska). Polandrijci, iako u Africi, potpuno su beli i odevaju se kao Izraelci, mada većinom imaju muslimanska imena (Ahmet, Omer). Ove *bele* Afrikance spopadaju zli nacisti da bi im crpli obilata prirodna bogatstva potrebna za njihovu pobedu. Tarzan²⁰ i Boy neguju nacistu povređenog pri padu iz aviona koji im se lažno predstavlja kao Englez. Dok u delirijumu priča nemački, Tarzan za njega kaže da: „Speaks funny words.“ Nimalo zahvalan svojim isceliteljima, Namac nastoji da ubije Boya i Cheetu. Slon Bully²¹ ga ubija bacivši ga niz liticu. Zandra nastoji da na svaki (pristojan i nepristojan)²² način privoli Tarzana da joj pomogne u borbi protiv ostalih nacisti, ali se Tarzan tvrdoglavo drži polu kvislinske filosofije đenerala Mihajlovića: „Ti nacisti nisu dirali nas, pa nećemo ni mi njih“. Tek kad „naciji“ kidnapuju Boya, Tarzan postaje partizan. I Cheeta se čak dohvata šmajsera, a Boy „utokare“. „U džungli se ubija da bi se živelo, a van nje se živi da bi se ubijalo“. Poslednjeg nacistu, koji se „fura“ na Nietzschea, Tarzan baca lavu kao jastuk i kaže pa-

¹⁹ Obe bez Jane Parker.

²⁰ Tarzan od ovog filma više ne koristi čuveni urlik koji je vlasništvo MGM produkcije a ne RKO.

²¹ Koža ovog slona na kojoj se ocrta senka palme je podloga za uvodnu špicu filma.

²² Boy mu je bukvalno podvodi terajući je da se kupa s njim kao Jane i kuva mu.

rafrazirajući „Volju za moć“:²³ „U džungli uvek jači pobeđuje“. Na kraju Cheeta, domogavši se naci komlinka, komunicira sa Berlinom. Od njegovog vrištanja i kreveljenja svi Nemci u vodu veze misle da je Hitler pa mu salutiraju (!!!).

U narednom filmu, „Desert Mystery“, Jane i dalje ostaje van Afrike da leči savezničke ranjenike i pišmom moli Tarzana da joj preko pustinje pošalje narodni lek iz prepotopnog dela džungle. Tarzan, odlazeći sa sinovcem, i majmuncem, po lekovito bilje kroz pustaru, naleće na divljeg pastuva, s kojim se sprijatelji, i savezničku tajnu agenticu Connie.²⁴ (Iako ima isto ime i prvo slovo prezimena kao pevačica iz „New Yorške avanture“ nije reč o istoj osobi.) Tarzan susreće Connie dok pokazuje arapima cirkuski trik sa testerisanjem i rasteruje ih, misleći da stvarno hoće da je prepile na pola. Nakon kratke svađe u kojoj Connie Cheetu naziva MUSOLINIJEM, svi troje sede oko logorske vatre.²⁵ Idilu im sutradan zagorča nacistički špijun Hendrix (reč nacista se ne pominje već FOREIGN AGENT). Tarzan završava u zatvoru jer je neki šejk bacio oko na njegovog novog konja, a Connie, koja Arabljane oslovljava sa ALI BABA, biva lažno optužena za ubistvo svog obaveštajnog kontakta, zločin koji je počinio Hendrix. Cheeta ne samo što izvlači Tarzana iz arapskog zatvora donoseći mu svežanj turbana sa kojim će se spustiti kroz okno ćelije, već pronalazi i tajnu savezničku poruku skrivenu u Conninoj narukvici. Connie (koju Boy u jednom segmentu tera da pred spavanje ponavlja Očenaš sa njim) tokom filma izvodi jednu Yalesku pesmu *Bula, bula*, a na *soundtracku* se čuje i orkestracija američke folk pesme „Oh, Suzanna“. U preistorijskoj zoni džungle, džinovski gušteri ubijaju krokodile, a Connie i Boya, koji je upao u mrežu (kao iz Tolkinovog „Povratka kralja“), napada gigantski pauk. Tarzan (kome opet slonovi priteču u pomoć²⁶) ih oslobađa, te pauk, na posletku, pojede samo radoznalog nacistu što je ušao da vidi ko to vrišti iz njegove pećine. I na kraju, i pauk sit i saveznici na broju.

²³ Die Wille Zur Macht.

²⁴ Connie lascivno predlaže svom saradniku da joj ispiše tajnu poruku na leđima nevidljivim mastilom.

²⁵ Ko drugi celuloidni borac protiv nacista, Indy Jones sa Willie i Short Roundom u „Tempel Of Doom“.

²⁶ Ovoga puta da ga oslobode od hobotničastih pipaka džinovske biljke mesožderke.

RKO će u poslednja četiri filma Weismulleru zameniti O'Sullivanovu Brendom Joyce. U „Tarzan And The Amazons“, Jane koja je iz džungle otišla kao crnka, iz civilizacije se vraća posle dve godine kao plavuša. Poput Emanuele, preporučava mu kako ju je privukao zgodni oficir. U ovom filmu se otkriva da je Tarzan sve vreme od nje čuvao tajnu o postojanju plemena rasnih belih amazonki u njihovoj blizini. Ove ratnice obožavaju statu boga Sunca koji u rukama drži zmiju i drvo života (granični simboli edenske idile u Starom zavetu). Tarzan je jedini muškarac iz spoljnog sveta kog ove amazonke puštaju da živ uđe i izađe iz njihovog rezervata²⁷ (što ima i ne malu seksualnu konotaciju). Boy naivno dovodi ekspediciju koju predvodi glumac što je igrao njegovog beno-valentnog rođaka u „Tarzan Finds A Son“ i svi sem njega bivaju ubijeni. Boya u poslednjem trenutku spasi od sokratovskog ispijanja kukute Tarzan, vrativši amazonkama njihova sunčano zlatna znamenja zmije i drveta života. Noseći ova sakralna obeležja, Tarzan postaje živa inkarnacija njihovog božanstva.

U „Tarzan and Leopard Woman“, brat žene Leopard, Lee, diže revoluciju protiv strane okupacije Zambezija, pokrećući revolucionarni kult obožavatelja pantera (black panthers?). Ovi, potom, odeveni u krzna leoparda,²⁸ praktikuju rituale žrtvovanja s čupanjem srca, koji su očigledno bili inspiracija za drugi deo „Indiana Jonesa“. U „Tarzan and Huntress“, u džunglu upada žena lovac ruskog imena, Tanja, koja želi da isprazni džunglu od životinja, što joj kralj monarhije, TARANGA (TARzan/ANGava), ograničava na po starozavetni nojevski par životinja. Pohlepni nećak izaziva državni udar da bi se dodvorio Tanjinoj ekspediciji i organizuje atentat na kralja. Čak se i uveliko poodrasli Boy polakomi i proda im dva lavića za baterijsku lampu. Boy i Jane upadaju u Tanjinu

²⁷ Rezervat amazonki se zove PALMIR(I)A, kao glavno određište 007 filma „Never Say Never Again“ i Largova jahta u „Thunderball“.

²⁸ Egipatski sveštenici su, prilikom pogrebnih ceremonija, obred obavljali zaogrnuti leopardovom kožom koja je simbolizovala duh boga zla – Seta, neprijatelja ljudi i bogova, njihovog protivnika. Tako bi pokazivali da je Set žrtvovan, da je protivnik savladan te da je njihova magična moć prešla na njih. Danilo u svojoj apokaliptičnoj viziji vidi četiri goleme nemani kako izlaze iz mora, svaka drukčija...jedna neman kao leopard. Gerbran A., Ševalije Ž., *Rečnik simbola*, Novi Sad, 2004. str 486-487.

klopku, identičnu onoj u koju upadaju Luke i Han kod Ewoksa u „Return Of The Jedi“. Tarzan spasava stvar u zadnji čas i Tanja beži praznih ruku, dok svi sem njenog kopilota stradaju. U „Tarzan and Mermaids“, zadnjem Weissmulerovom filmu, Boy napušta džunglu²⁹ i odlazi da se školuje u Englesku. Ovaj film je jedini koji započinje naracijom *iz offa* koja opisuje geografiju tarzanovog egzotičnog Nyaga okoliša, tako da objasni da se u njegovoj blizini, odmah tu niz Nil, ne nalaze samo amazonke, žene leopardi i žene lovci već i žene sa obližnjih Akvarijskih ostrva. Žene sirene. Tarzan u svoju ribarsku mrežu hvata jednu od njih, i to buduću prvu Bond devojkicu iz TV filma „Casino Royale“ (1953), Lindu Christian. Ona tumači Maru,³⁰ odbeglu nevestu lažnog ostrvskog boga Bala. Po sistemu Zardož/Čarobnjak iz Oza, astečku masku pokreću sveštenik, sa, za 1948. kad je film sniman, prigodnom komunofobičnom petokrakom, na odori, i njegov pomoćnik. Oni se preko lakovernosti podanika opskrbljuju vrednim biserima iz morskih dubina. Tarzan razotkriva prevaru pozirajući kao lažno božanstvo BALU i sam neko vreme. Prevaranti na kraju stradaju, a ostrvski narod, među kojim nalazimo samo jednog jedinog crnca u uvodnom kadru, nastavlja da živi u miru i slobodi. Kako domoroci podsećaju na Tahičane, i ovaj film je bliži Elvisovom mjuziklu „Blue Hawaii“, nego bilo kom Tarzanovom prethodnom filmu. Pojavljuje se čak i svirač Bendža Benji, koji ležerno raznosi muzičke telegrame kanuom kroz, u odnosu na ranije nastavke u kojima je sve vrvelo od krokodila, lavova i nilskih konja, vidno deanimalizovanu džunglu. Cheeta, koga igra značajno mlađe majmunče, pravi prve pionirske iskorake u vode rock'n'rolla svirajući vrlo efektno gitaru na početku i za kraj. O trajnoj, dubokoj privlačnosti ovog pop-kult-mitskog afričkog Adama s Božijim atributima govori nam podatak da je između 1918-2008. snimljeno čak 90 filmova o Tarzanu.

Osamdesetih će nam i Bo Derek dati svoje viđenje Jane kao *Emanuelle* u džungli, a Andy Mc Dowell,

²⁹ Oni koji su priželjkivali da se u džunglu vrati mogli su da gledaju već zaseban filmski *spin off* serijal s istim poodraslim glumcem Johnom Shefildom koji je igrao Boya, „BOMBA THE JUNGLE BOY“.

³⁰ Mara Jade je ime Luke Skywalkerove neveste iz autorizovanih knjiških nastavaka *Star wars* sage.

dublovana glasom Glen Close, će postati prva Jane koja je ipak ostala na rubu džungle da ne bi izgužvala haljinu i suncobran, potkrepljujući ideju Theodora Lessinga da je „čovjek jedna vrsta negrabežnog majmuna³¹ koji je postepeno zahvaljujući ovladavanju svojim umom skrenuo u ludilo.“ U kontekstu etičkih normi koje propoveda i njihove prijemčivosti za široke narodne mase danasve, zanimljivo je pomenuti da je Johnny Weissmuller kad su ga 1958. na Kubi, za vreme takmičenja golfera, sa ostalim prisutnima zarobili komuno-pobunjenici skočio i zaurlao svoj *trade-mark* tarzanski AAAAaaa krik. Kastrovi čegevaristi su se na to potpuno oduševili i, prihvativši ga kao svog najrođenijeg, povikali: „Tarzane, dobrodošao na Kubu!!!“ I na svojoj sahrani, Johnny je tražio da mu se mesto posmrtnog marša pusti tri puta snimak ovog amblematskog primalnog krika etički uvek besprekornog gospodara džungle – arhetipa deteta prirode. U vreme velike svetske ekonomske krize 30-ih, Tarzan je bio idealan uzor koji je stoički uveravao da se u životu može sve postići i kada od cele imovine imaš samo gaće i kuhinjski nož. A seksepilna Jane, kao novorođena Eva, je bila tu uvek uz njega da potvrdi da i same gaće u celoj toj priči nisu presudne, ali nisu ni daleko od istine.

Priča potonjeg, drugog dugovečnog celovečernjeg celuloidnog heroja, Jamesa Bonda, kroz čiju se prizmu isto tako jasno očituju tendencije u svakom kulturnom i dnevno-političkom „izmu“ je bila kompleksnija od Tarzanove i za nju mu je bilo potrebno neuporedivo više žena da bi osigurao svoju prevagu, uz (ne)moralno-praktičnu praksu. U tabeli koja sledi predstavljam vam redom filmske junakinje prema kojima se Bond ponašao neuporedivo drugačije od Tarzana (prema Jane). Ipak, ni jedna od njih se nije žalila i tužila ga sigurnoj kući za fizičko zlostavljanje ili sudiji za prekršaje za seksualno uznemiravanje, već su na sve njegove nehajno brutalne postupke prema njima najčešće ispuštale slasno mazni uzdah:

Oh James !

³¹ Planeta Majmuna, takođe šestodelni serijal. Gigantski majmun u filmovima o King Kongu. Leteći majmuni u Wizard Of Oz. Majmuni u Odiseji u svemiru. Bed Time For Bonzo s Reaganom i njegov nastavak s Maureen O'Sullivan....

MLADEN KALPIĆ

BOND GIRLS				
Year	007 Film Title	Female Lead	Backing Girls	Females From Firm
1953.	<i>Casino Royale</i>	Valerie Mathis (Linda Christian)		
1962.	<i>Dr No</i>	Honey Rider (Ursula Andress)	Sylvia Tranch (Eunice Geyson), Miss Taro (Zena Marshall), Girl Photographer (Margaret Le Wars)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1963.	<i>From Russia With Love</i>	Tatyana Romanova (Daniela Bianchi)	Sylvia Tranch (Eunice Geyson), Vida (Aliza Gur), Zora (Martine Beswick), Belly Dancer (Leila)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1964.	<i>Gold- finger</i>	Pussy Galore (Honore Blackman)	Dink, Jill Masterson (Shirley Eaton), Till Masterson (Tania Mallet)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1965.	<i>Thunder- ball</i>	Dominique Derval – Domino (Claudine Auger)	Patricia Fearing (Molly Peters), Fiona Volpe (Luziana Paluzzi), Paula (Martine Beswick)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1967.	<i>You Only Live Twice</i>	Kissy Suzuki (Mie Hama)	Aki (Akiko Wakabayashi, Helga Brandt (Karin Dor)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1967.	<i>Operation Kid Brother</i>	(Daniela Bianchi)	(Agata Flori)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1967.	<i>Casino Royale</i>	Vesper Lynd (Ursula Andress)	Miss Goodthights (Jacqueline Bisset) Mimi / Lady Fiona Mcterry (Deborah Kerr)	Miss Mony Penny (Barbara Bouchet)
1969.	<i>On Her Majesty Secret Service</i>	Teresa Vincezo – Tracy Aka Mrs James Bond (Diana Rigg)	Ruby (Angela Scoular), Nancy (Chatarina Von Shell)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1971.	<i>Diamonds Are Forever</i>	Tiffany Case (Jill. St John)	Plenty O'toole (Lana Wood), Thumper (Trina Parks), Bambi (Donna Garatt)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1973.	<i>Live And Let Die</i>	Solitaire (Jane Seymour)	Miss Caruso (Madeline Smith), Rosie Carver (Gloria Hendry)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1974.	<i>Man With The Golden Gun</i>	Mary Goodnight (Britt Ekland)	Andrea Anders (Maud Adams), Chew Me	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1977.	<i>Spy Who Loved Me</i>	XXX – Major Anja Amasova (Barbara Bach)	Naomi (Caroline Munro), Felica (Olga Bisera)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1979.	<i>Moonraker</i>	Dr. Holly Goodhead (Lois Chiles)	Corrine Dufour (Corrine Clary)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)

MLADEN KALPIĆ

BOND GIRLS				
Year	007 Film Title	Female Lead	Backing Girls	Females From Firm
1981.	<i>For Your Eyes Only</i>	Melina Havelock (Carole Boquet)	Bibi Dahl (Lynn-Holly Johnson), Lisl Von Schlaf (Kassandra Harris)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell), Maggie Tacher (Janet Brown)
1982.	<i>Never Say Never Again</i>	Domino (Kim Bassinger)	Fatima Blush (Barbara Carrera)	Miss Mony Penny (Pamela Salem)
1983.	<i>Octopussy</i>	Octopussy (Maud Adams)	Magda (Kristina Wayborne)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1985.	<i>A View To A Kill</i>	Stacey Sutton (Tanya Roberts)	Pola Ivanova (Fiona Fullerton) Jenny Flex (Alison Doody), May Day (Grace Jones)	Miss Mony Penny (Louis Maxwell)
1987.	<i>The Living Daylights</i>	Kara Milova (Miriam D'abo)	(Julie T. Wallace), (Catherine Rabett)	Miss Mony Penny (Caroline Bliss)
1989.	<i>Licence To Kill</i>	Pam Bouvier (Carley Lowell)	Lupe Lamura (Talisa Soto)	Miss Mony Penny (Caroline Bliss)
1995.	<i>Goldeneye</i>	Natalija Simonova (Izabella Scorupco)	Xenia Onatopp (Famke Jansen)	Miss Mony Penny (Samantha Bond), M (Judi Dench)
1997.	<i>Tomorrow Never Dies</i>	Wai Lin (Michelle Yeoh)	Paris Carver (Teri Hatcher)	Miss Mony Penny (Samantha Bond), M (Judi Dench)
1999.	<i>The World Is Not Enough</i>	Electra King (Sophie Marceau)	Dr. Christmas Jones (Denise Richards), Cigar Girl (Maria Grazia Cucconota)	Miss Mony Penny (Samantha Bond), M (Judi Dench)
2002.	<i>Die Another Day</i>	Jinx (Halle Berry)	Verity (Madonna), Miranda Frost (Rosamund Pike)	Miss Mony Penny (Samantha Bond), M (Judi Dench)
2007.	<i>Casino Royale</i>	Vesper Lynd (Eva Green)	Solange (Catherina Murino), Valenka (Ivana Milićević)	M (Judi Dench)
2009.	<i>Quantum Of Solace</i>	Camille (Olga Kurilenko)	Strawberry Fields (Gemma Arterton), Corrine (Stana Katić)	M (Judi Dench)

*„SIGMUND FREUD, ANALYZE THIS“
(„Die Another Day“ song lyric verse)*

Budući da je čitav 007 serijal inicijalno bio pod vidnim uticajem Hitčkovog spektakularnog saspens obaveštajnog trilera „North By Northwest“, uloge Bonda

su prvobitno bile ponuđene njegovim glavnim protagonistima: Caryu Grantu (koji nije hteo da snimi više od jednog) i Jamesu Masonu (koji nije hteo da snimi više od dva filma u serijalu). Stoga su se odlučili za tad anonimnog Seana Connerya, drugoplasiranog na takmičenju Mr Universum, da tumači lik odraslog dečaka kom su s 11 godina otac Englez i majka Švajcarkinja poginuli³² u lavini, ostavivši za sobom natpis na porodičnom grbu ORBIS NON SUFICIT. On nakon Cambridgea, gde za glavni predmet uzima orijentalne jezike, iz mornarice biva regrutovan za Military Intelligence. U skladu s patrijarhalnom etikom toga doba, glava ove MI organizacije, M, je (od 60-ih do kraja 80-ih) muškarac (najčešće ga tumači Bernard Lee, organ reda iz „Trećeg čoveka“) u svim filmovima Connerya, Moorea, Lazenbya i Daltona. Za vreme tajnog mandata Brosnana i Craiga (90-ih i 2000-tih) prelazi se na matrijarhat. M tada postaje Judi Dench i jasno se naznačava da je to M upravo početno slovo njenog imena. Možda M kao Mother Mary. Prva dva 007 filma završavaju ljubavnom scenom sa Bond devojkom u čamcu na vodi³³ (na Jamajci i u Veneciji).

Kao i u prvom Sean Conneryevom 007 filmu („Dr No“), u prvom Roger Mooreovom („Live And Let Die“) prikazana je James Bondova kuća iznutra. Drugačija je potpuno nego što smo je videli 12 godina ranije (gde je bila sa baro/termometrom kraj vrata, štapovima za golf, TV-om i pet slika *old timer* automobila na zidu). Razlike na stranu, Bond u njoj ponovo ima neizbežnu žensku posetu u sitne sate – ovaj put ne od Sylvie Tranch nego od italijanske agentice Miss Caruso, kojoj Miss Money Penny, s kolegijskom uvidavnošću, pomaže da ostane neprimećena u ormanu prilikom njene i M-ove iznenadne službene noćne vizite (što je *Gender Bender* zamena uloga u odnosu na ustaljen običaj da se muškarci uhvaćeni u „šteti“ obično kriju po plakarima). U plakaru se krije i sledeća Jamesova partnerka, Miss Goodnight. Glavna junakinja „Live And Let Die“,³⁴

³² Bond je dakle mitsko siroče baš kao i Tarzan

³³ Ženski simbol.

³⁴ Radnja „Live And Let Die“ se takođe, kao i u „Dr No“, odvija na Jamajci, te je dugo postojala ideja da Ursula Andress (čiji se nož i pojas pojavljuju u „On Her Majesty Secret Service“) reprizira ovde svoju ulogu Honey Rider. Od toga se, na kraju, odustalo. Pojavljuje se zato sin Quarrela iz filma „Dr No“.

Solitaire,³⁵ je vidovita devica koja gubi svoje Obi moći nasleđene od majke i bake nakon što je 007 razdeviči.³⁶ Posle toga, ona izjavljuje *kako se tek sad oseća kao potpuna žena, kako je baš briga gde će ići, gde god, ide negde gde ima kreveta*, i čak joj iznad bazena sa ajkulama sa usana možemo pročitati sasvim jasno *FUCK!* Honey Rider je tu deflorativnu formalnost odradila pre upoznavanja Bonda, te mu prepričava na plaži kako je izgubila nevinost tako što ju je silovao kirajdzija koji joj je pre toga neko vreme iznajmljivao stan besplatno. U znak osвете, ubacila mu je otrovnu paučicu pod njegovu mrežu za komarce. Umirao je nedelju dana. 007 glasno primećuje da se nada da joj ubijanje partnera nije prešlo u naviku. Honey nije nikad pohađala školu, već je autodidaktski učila iz enciklopedija, počevši s osam godina od slova „A“ i stigavši (*to a t*) do slova „T“ – što znači da ima negde oko 28 ako prelazi po jedno slovo godišnje. Rasla je bez majke, uz oca marinskog zoologa, koga je ubio Dr No. Izdržavala se prodajući školjke (vaginalni simbol) u Majamiju za 50 dolara. Domino iz filma „Thunderball“ s njenim *dominatrix* imenom na nogavici, James Bond takođe sreće na plaži. Zavodi je tako što joj kaže da pliva kao muškarac. Ona mu uzvraća isti kompliment i daje mu morsku zvezdu za trud. Nakon podvodnog odnosa, Domino se (metonimično) ubode u plićaku. Bond joj isisa bodlju iz stopala i za ukus njene krvi kaže „This is the first time I tasted a woman“.³⁷ Ona mu uzvraća da je prvi muškarac posle njenog brata koji ju je rasplakao. Koketiranje s incestom je prisutno i u tome što se predstavlja kao Largova nećakinja. Melina Havoc u „For Your Eyes Only“ kaže da su sve Grkinje, pa tako i ona, same poput Elektre. Koketiranje s edipalnom verzijom elektrinog kompleksa imamo u imenu lika

³⁵ (Kostim Queen Amidale u Episode I ima bitne sličnosti s onim Solitaire na Tarot prestolu. Njen je susret na terasi nad morem sa Anakinom, u Episode II, kao onaj Bonda i Meline Havoc. U petom minutu i petnaestoj sekundi „Casino Royale ’67“, dok lav sedi na karoseriji kola koja voze kroz Bondovo imanje, imamo muziku koja prilično podseća na glavnu Star Wars temu korišćenu 10 godina kasnije.) Žuta buba Emannelle Senje u „Franticu“ podseća na žuti spaček koji vozi Melina Havoc u „For Your Eyes Only“.

³⁶ Maloletna Marion Ravenwood iz „Raiders Of The Lost Ark“ takođe je pre Indiane bila nevinna, što je bio i uzrok svade Indiane Jonesa s njenim ocem Abnerom.

³⁷ „Ovo je prvi put da sam probao ženu. Ukusne su.“

Elektre King, koju tumači Sofie Marso, i u njenom delu. Naime, ona ne ubija svoju majku kao Elektra, već svog oca kao *King Edip*.³⁸

Pri upoznavanju s Goodheadovom, Bond se vidno mizoginično čudi tome da žena može da bude doktor. Zgražanje oko žene majora prisutno je u prethodnom filmu s Barbarom Bach. U trenutku kada premijerka Margaret Tacher želi lično da mu se zahvali u „For Your Eyes Only“, James Bond prepušta svoj komlink opsceno brbljivom papagaju i odlazi na noćno kupanje s Melinom Havoc. U filmu „Diamonds Are Forever“, lepotica se u cirkusu pretvara u majmuna. Pri upoznavanju s Tiffany Case, 007 izjavljuje kako ne voli crvenokose zbog generalno lošeg temperamenta, a ona njemu dok ga gleda kako se svlači kaže: „There’s more to you than I expected“.³⁹ Tatyani (Danieli Bianchi) Bond kaže da su njena „prevelika usta“ *taman po njegovoj meri*. Poput Romanove, ruska špijunka (Amasova) je glavni lik i u „Spy Who Loved Me“, a CIA agentice u „Moonraker“ i „Die Another Day“. Ove ruske mahom ostavljaju utisak verziranijih i sposobnijih od američkih koleginica.⁴⁰ U „Goldfingeru“ jedna starija žena puca na Bonda. U *introu* „Thunderball“, 007 ubija muškarca preobučenog u ženu. U „Man With The Golden Gun“ Bond susreće u bazenu Japanku urnebesnog imena CHEW ME (Grickaj Me). „In Japan man comes first, woman comes second“, citat iz „You Only Live Twice“ korišten je u Austinu Powersu, uz dodatak „And sometimes not at all“. Japanke privlače malje na Bondovim grudima, a on japanskom domaćinu na to politički nekorektno odgovara da se ’tice ne gnezde na golom granju.

³⁸ *Grčke tragedije*, Druga knjiga, Beograd 1994., prevod objašnjenja i napomene Miloš N. Đurić, *ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΙΑΝΝΟΣ – Car Edip*, str. 8-89.

³⁹ „Obdareniji si nego što sam očekivala.“

⁴⁰ Indiana Jones u „Temple Of Doom“ ponavlja Willhemini Scot istu rečenicu koju Tatyana Romanova kaže Bondu u drugom filmu: „I’ll tell you in the morning“. Jurnjava po Nevadi lunarnim modulom oko Area 51 u „Diamonds Are Forever“ ima svoju paralelu na početku „Kingdom Of The Crystal Skull“ iz Jones serijala. I Bond u „Casino Royale“ (1967) i Indy u „Young Indiana Jones Chronicles“ imaju romansu s Mata Hari. Problemi s uspinjanjem do Grčkog pravoslavnog manastira na litici i u „For Your Eyes Only“ i u ranoj „Young Indiana“ TV epizodi. Kao i u „Sex And City“, i u ovom 007 filmu, postoji lik koji se odaziva na Mr Big.

Crnac koji upada u kovčeg sa zmijama u filmu „Live And Let Die“⁴¹ ipak ostaje živ i smeje se direktno u kameru na kraju. Verovatno kao kompromis za crnačku publiku, pošto su gotovo svi crnci u tom filmu negativci. Homoseksualci su bili negativci u prethodnom filmu („Diamonds Are Forever“).⁴² U „Live And Let Die“ Bond ima odnos s crnkinjom, Rosie Carver, po prvi put. Ona mu kaže: „Ta nećeš me valjda ubiti posle OVOGA?“ – A on joj na to okrutno odgovara: „Sigurno te ne bih ubio PRE TOGA.“ – Ista ne preživljava tu scenu iako metak ispaljuje neko drugi (*HE lived and let HER die*). Crnkinja Thumper (Trina Parks), iz „Diamonds Are Forever“, od Jamesa Bonda je dobila samo batine i gušenje u bazenu. Tamnoputa May Day, u tumačenju kršne Grace Jones, u „A View To Kill“ odlučuje da se samouništi da bi ga spasila. Prva crnkinja koja će biti seksualno involvirana s Bondom i ostati živa do kraja filma biće tek Halle Berry kao Jinx 28 kasnije u „Die Another Day“ iz 2002.

Etiku na stranu, egzekutivne komande iz štaba se često sasvim poklapaju sa Bondovim seksualnim radom na terenu: TELL HIM TO PULL OUT, I THINK HE'S PLANING RE-ENTRY SIR, HE'S ON A LAST LEG, KEEPING THE BRITISH END UP, SHE'S JUST COMING SIR etc... Lotte Lennya *queerično* pipka Danielu Bianchi u „From Russia With Love“. Ona potom testira u ogledalu kako bi joj stajali brkovi(!). Na istoj frekvenciji su i avijatičarke u filmu „Goldfinger“; tu lezbo predvodnici Pussy Galore, Bond⁴³ silovanjem uspeva da promeni dotadašnju *turn off your charm I'm immune* seksualnu orijentaciju. Ako ne računamo Miss Taru iz filma „Dr No“ (a mogli bismo), prva antiheroína koju 007 koitusom ne uspeva da preobrati sa loše na „dobru stranu“ je Fiona Volpe u „Thunderballu“. Ona mu eksplicitno kaže da je zakazao, a on njoj na to uzvraća kompliment da nije uživao ni trenutka sa njom već da je sve to radio „FOR KING AND COUNTRY“. Sledeća koju ne uspeva da obrlati za svoje ciljeve na isti način – *for England* – je Miss Grant u „You Only Live Twice“: ona ga ostavlja da se sruši u avionu dok kao pilot iskače napolje.⁴⁴ 007

⁴¹ (Kao Indy Jones u „Last Crusade“.)

⁴² Jedan od njih je otac glumca koji igra oca Marty McFlya u „Back To The Future“ serijalu.

⁴³ Stockholm syndrome.

⁴⁴ (Kao Japanci u „Temple Of Doom“.)

ima ožiljak na leđima kao „souvenire from a jelausy woman – *but I never turned back to one scince*.“ Ipak... Prva devojka koju Bond bez razmišljanja odbija je Bibi iz filma „For Your Eyes Only“. Sa glavnim junakinjom „Quantum Of Solace“, koju tumači Olga Kurlenko, 007 ima samo jedan prilično formalan poljubac na rastanku. Isti takav ima i sa Monnypeny u „On Her Majesty Secret Service“⁴⁵ i s Felix Leiterovom ženom tokom venčanja u „Licence To Kill“. Jamesova tuča sa razgibanom Bambi, koja pravi zvezdu u „Diamonds Are Forever“, je očigledna inspiracija za borbu Dekarda i Pris u „Blade Runner“.

U filmovima „From Russia With Love“, „On Her Majesty Secret Service“, „Diamonds Are Forever“ i „Man With Golden Gun“ Bond redom šamara Tatanu, Terezu, Tiffany i Andreu Andres, a u „You Only Live Twice“, „Tomorrow Never Dies“, „World Is Not Enough“ Miss Grant, Paris Carver i Elektra King njege. U *introu* „Goldfingera“, Connery plesačicu koja mu je u naručju podmeće za jak udarac, a u „Thunderballu“ Fionu Volpe šalje pred smrtonosni metak. Glumicu Famke Jansen nokautira Pierce Brosnan, a Terezu Bond njen rođeni otac. Na početku „Diamonds Are Forever“, 007 skida grudnjak izvesnoj Marlie na plaži i davi je njime (Harrison Ford u „Witnessu“ prethodnoj ženi koja slika amiše da će joj uraditi to isto). Erotična borba Ciganki u „From Russia With Love“ ima svoj odjek u borbi Aure i Dejl u „Flash Gordonu“.

Gledaoci ITV-a su proglasili za svoj omiljeni moment iz svih 007 filmova kad Goldfinger prethodni Bondu laserskom kastracijom.⁴⁶ Japanka iz „You Only Live Twice“, glumica Mie Hama, pretila je producentima harakirijem ako bude otpuštena sa seta zbog svog neadekvatnog znanja engleskog pa su joj dodelili sporednu mesto planirane glavne uloge *to let her live*.⁴⁷ U šestom filmu, Bond pomno proučava „Playboy“. U

⁴⁵ (Još je uštine za zadnjicu.)

⁴⁶ Direkcija koju je Shirley Bassy dobila od John Barrya pri pevanju teme filma „Diamonds Are Forever“ je da misli na penis dok peva o dijamantima: *stroke it and undress it*.

⁴⁷ Pet glumica su se po dvaput pojavile u serijalu i njegovim meandrima: Eunice Gayson kao Sylvia Tranch u prva dva filma, Martine Beswick kao Zora i potom Paula u drugom i četvrtom, Ursula Andress u „Dr No“ i Bond komediji „Casino Royale“ kao Vesper Lynd, Daniela Bianchi u „From Russia With Love“ i spin off „Operation Kid Brother“ a Maud Adams koja je poginula u „Man With The Golden Gun“ vraća se kao glavna junakinja „Octopussy“.

prvoj-crno beloj „Climax!“ ekranizaciji C.R. za TV iz 1953, on je Amerikanac – Jimmy Bond, a Leiter je Britanac! Barry Nelson koji ga tu glumi igra poslodavca Jack Nicholsonu u „Shiningu“. Omaž sceni gde Nelson sedi u stolici, a Linda Christian stoji iza njega, imamo nakon ubistva Rose Kleb u „From Russia With Love“, u kom 007 krstari Jugoslavijom. Svoju paravan firmu UNIVERSAL EXPORTS ovde naziva skraćenicom YUniVEX. Naručuje u hotelu *green figs*, *yogurth i coffe very black* i sumnjivo mu je kad nepatriotski neko uz ribu naručuje crno vino.⁴⁸ U filmu „Octopussy“, 007 je, dok spasava svet od atomskog razaranja, maskiran u tužnog klovna, što može imati i bitnije dublje značenje u vezi sa suštinskom tragičnošću njegovog blaženog lika koji leluja između postulata moralnih normi među blaziranim damama poput vodonoše i đubretara.

Pošto Bondove jedine prave ljubavi u celom mamutskom serijalu, Vesper Lynd i supruga Tereza Vincezo, i pored njegovog omnipotentnog prisustva ginu

⁴⁸ U prethodnom filmu od Dr No-a nikako ne stiže da ruča. U „Thunderball“ Connery pravi aluziju na svoj film „Another Time, Another Place“ i na hit Bill Halleya i Cometsa „See You Later Aligator“ – a u „Goldfingeru“ na preglasnu muziku Beatlesa. U „On Her Majesty Secret Service“ Blofield i Tereza dok se muvaju citiraju Homerovu „Ilijadu“ a čistač zvižduće temu iz „Goldfingera“. „From Russia With Love“ Tanja pevuši „Na lepom plavom Dunavu“. U „Spy Who Loved Me“ Amasovina komlink / muzička kutija svira „Larinu temu“ iz Leanovog „Dr. Živaga“ da bi se tokom scena u pustinji Egipta čuli motivi iz njegovog „Lawrence Of Arabia“. U „Moonraker“, lovci na fazane sviraju u rog temu iz „Odiseje u svemiru 2001“ (Also Sprach Zaratustra), laboratorijska tonska šifra je iz „Close Encounters Of The Third Kind“ a dok Bond jaše odeven ko Clint Eastwood u Leoneovom westernu čuje se tema iz „Sedam veličanstvenih“. Nakon što prekine live izvedbu operске arije „Ridi Pagliaccio“ bacivši protivnika odozgo na njih obraća se orkestru nepreciznim citatom iz „Casablanke“: *Play it again Sam*. U „For Your Eyes Only“ postoji i Bondova referenca na „S(t)inging in the rain“ a u „Octopussy“ ispušta Weissmullerovski „Tarzan“ krik dok je na lijani. U „Diamonds Are Forever“ Bond pravi aluziju na Sherlock Holmesa koristeći njegovu uzrečicu: „Elementary Doctor (Leiter)“ dok Tiffany referira na njega kao na Supermana. U „Octopussy“ snake charmer svira James Bond theme na šta mu Roger Moore kaže: *Charming tune* i da baksiš. „Goldfinger“ je dobio oskara za najbolje zvučne a „Thunderball“ za vizuelne efekte. U „From Russia With Love“ vidimo plakat za film Anite Ekbergi i Bob Hopea „Call Me...Bwana“. Bond na kraju „A View To A Kill“ dobija ORDER OF LENIN čijim se trostrukim laureatom hvali Irina Spako u „Indy 4“. U „Octopussy“ imamo brojne indijske scene koje su inspirisale „Temple Of Doom“, i one na vozu koje imamo u Utah sekvencama „Last Crusade“ i auto na šinama na kraju „Back To The Future 3“.

kao pravi glineni golubovi, postavlja se ozbiljno pitanje koliko težinu uopšte u ličnom životu ima njegovo metamitsko spasavanje sveta i službeno zavodenje perifernih junakinja, sem kao puka uteha za ono stvarno bitno što nije uspeo efektno da uradi za samoga sebe. Ipak, u Bond serijalu imamo metaforičan dokaz da „etična“ upornost u ljubavi može doneti srećan ishod. Primer je plaćeni džinovski ubica s metalnim zubima, Jawsa, iz filмова „The Spy Who Loved Me“ i „Moonraker“, koji prolazi nepovređen kroz sve moguće fatalne situacije (od borbe zub na zub s ajkulom do eksplozije svemirskog broda) dok ne pronađe konačno srodnu dušu – jednu kratkovidu patuljicu s kivicama s kojom će (iako nem sve vreme, konačno progovoriti) preći na stranu pozitivaca i ostati s njom sretan i zadovoljan. *I think he got a point.*⁴⁹ Što nas opet vraća na edensku idilu Tarzana i Jane kao nezaobilazni temeljni motiv našeg industrijski uobličeneog kulturnog identiteta u doba info estetike, bitan za unutarnji balans svakog od nas lično, kao i opšti balans, na medijima presudno zasnovane, globalne medijske ekonomije.

⁴⁹ Bondova cinična replika prilikom probadanja protivnika harpunom iz filma „Thunderball“.

LITERATURA

- Airey R., O'Connel M., *Signs And Symbols*, Hermes House 2007.
- Babić J., *Proizvoljnost i sloboda*, Beograd 1992.
- Biblija* ili Sveto pismo Staroga i Novoga zaveta, CROATIAN BIBLE 043, Ljubljana 1984.
- Conan Doyle A., *Pustolovine Sherlocka Holmesa*, Grafički zavod Hrvatske 1988.
- Filipović V., *Novija filozofija zapada*, Zagreb 1982.
- Gerebran A., Ševalije Ž., *Rečnik simbola*, Novi Sad 2004.
- Grlić D., *Filozofija i umetnost*, Zagreb 1982.
- Jodl F., *Istorija etike kao filozofske nauke do kraja prosvetiteljstva I-II*, Sarajevo 1963.
- Kalpić M., Šopenhauerova kritika Kantove filozofije, diplomski rad, FF, 2002.
- Kalpić M., Estetska i medijska analiza muzičkih video spotova, doktorska disertacija, FPN, 2009.
- Kant E., *Kritika čistog uma*, Beograd 1970.
- Kant E., *Kritika praktičnog uma*, Zagreb 1956.
- Niče F., *Šopenhauer kao vaspitač*, Beograd 1987.
- Šopenhauer A., *Svet kao volja i predstava I*, Novi Sad 1981.
- Šopenhauer A., *Svet kao volja i predstava II*, Novi Sad 1986.
- Šopenhauer A., *O temelju morala*, Novi Sad 1990.
- Šopenhauer A., *O problemu slobode volje*, Novi Sad 1992.
- Šopenhauer A., *Parenze i maksime*, Beograd 1987.
- Šopenhauer A., *Eristička dijalektika*, Beograd 1985.
- Santini M., *Šopenhauer i savremena misao*, Novi Sad 1990.
- Schopenhauer A., *Werke in zwei Banden I*, Munchen 1977.
- Schopenhauer A., *Werke in zwei Banden II*, Munchen 1977.

Časopisi:

- Gradina* broj 14 2006. – Spor i dijalog
- Kultura*, broj 126 vol II april 2010.
- List protiv mafije „Tabloid“ broj 156. Kontrakultura – Drugarica Fahreta i drugovi „Idoli“ 12.6. 2008
- NIN*, broj 2660 – Teleambis 20. 12. 2001.
- Novi Student* broj 4 – Elektronski lavirint... 17.9. 2001.
- Pegaz*, specijalno izdanje br 5 – Tarzan, jul 1992.
- „TIMS. ACTA – Naučni časopis za sport, turizam i velnes“ broj (1/2007) 2 1.4. 2008.

Fenomen serijala „Zvezdani ratovi“ (STAR WARS). Estetska i medijska analiza, Odlomci iz magistarskog rada: Rezime/ Ključne reči/ Abstract/ uvod/ Politički aspekt / Religijski aspekt

Vreme, broj 957,. 7. 5. 2009. Uoči premijere 11. filma iz serijala „Zvezdanih staza“ – Povratak kapetana Spoka

Trip, broj 38. septembar 2009. Žan-Pol Sartr (1905-1980)

www.myspace.com/theforce4s

Filmografija:

Tarzan films

Tarzan The Ape Man 1932

Tarzan And His Mate 1934

Tarzan Escapes 1936

Tarzan Find A Son 1939

Tarzan's Secret Treasure 1941

Tarzan's New York Adventure 1942

Tarzan Triumphs 1943

Tarzan Desert Mystery 1944

Terzan And The Amazons 1945

James Bond Films

Casino Royale 1953

Dr No 1962

From Russia With Love 1963

Goldfinger 1964

Thunderball 1965

You Only live Twice 1967

On Her Majestys Secret Service 1969

Diamonds Are Forever 1971

Live And Let Die 1973

The Man With The Golden Gun 1974

Spy Who Loved Me 1977

Moonraker 1979

For Your Eyes Only 1981

Never Say Never Again 1983

Octopussy 1983

A View To Kill 1985

The Living Daylights 1987

MLADEN KALPIĆ

Licence To Kill 1989
Goldeneye 1995
Tommorow Never Dies
The World Is Not Enough
Die Another Day
Rocky
When Harry Met Sally
Six Days Seven Nights
Casino Royale
Quantum Of Solace

Mladen Kalpić

Beograd University, Faculty of Political Sciences,
Journalism and Communicology Department

TARZAN AND JAMES BOND

Summary

This text encaptures in detail the way all important ethical media moments in the MGM Tarzan series with Johnny Weissmuller and their subliminal deep religious context go along with all sensational neck breaking relationships of Ian Flaming's secret Brit agit prop MI6 agent 007 had on the screen with numerous woman. By comparing 007 post modern Inteligence Service myth to imperialistic recidive myth of white man in charge of black Africa Tarzan – exotic and erotic hero role model of earlier 30's crisis era – we see a completely changed and sexist attitude to woman of 60's and beyond. Almost in every film from the first two decades Bond kills, hits or almost joyfully rapes his girl friends and they seem to just adore it making it endlessly interesting sado-mazo subject for female studies media dealing with ethics. However, a deeper analysis shows us Bond just as a sad clown in Roger Moore's film „Octopussy“, clumsy when he ought to be in aid of his real loved ones. Bond would obviously be much happier to be in Tarzans shoesless shoes as Lord of the jungle and servant to his own wife than as a mere servant to her Mayesty's secret service.

Key Words: *Media, ethics, pop culture, film, politics. Tarzan, Jane, 007, Bond... James Bond*